СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
СОФИЯ
Вх. № НУ1-10
13.02.2026 г.

РЕЦЕНЗИЯ

Относно: заемане на академична длъжност „доцент“ по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (земеделие)“ обявен от Институт по планинско животновъдство и земеделие – Троян, „Държавен вестник“, бр. 84/10.10.2025 г.

Рецензент: проф. д-р Анета Денева
проф. д-р в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, Научна специалност: „Икономика и управление (индустрия)“ катедра „Индустриален бизнес и предприемачество", СА „Д. А. Ценов", гр. Свищов, назначен за член на научното жури със заповед № РД 05 – 242/19.12.2025 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков
Институт по планинско животновъдство и земеделие – Троян

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ за нуждите на Института по планинско животновъдство и земеделие – Троян участва само един кандидат. Документите по конкурса отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

1. **Кратко представяне на кандидата**

Гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков завършва средно образование през 2007 г. в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ – Свищов. През 2011 г. придобива бакалавърска степен по специалност „Икономика на индустрията“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Притежава магистърска степен – Индустриален мениджмънт (2011-2012 г.) , СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Професионалното си развитие стартира през 2011 г. като търговски консултант в „Германос Телеком“ България. От 01/03/2012 до 31/12/2012 г. е Управител на офис в „Германос Телеком“ България – гр. Свищов. От 01/01/2013 г. до 01/04/2014 г. работи като Мениджър продажби „Теленор“ България – клон Свищов. От 01/08/2018 г. до 01/07/2021 г. е специалист Кредити на физически лица – Първа инвестиционна банка – Свищов.

През 2020 г. придобива докторска степен по икономика в Стопанска Академия „Д. А. Ценов“ – Свищов - Диплома № 2020001/20.01.2020 г.

Своята научно-изследователска дейност в Института по планинско животновъдство и земеделие – Троян гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков започва през 2022 г. когато е назначен за асистент (03/10/2022 – 08/06/2023). От 09/06/2023г. той заема академичната длъжност „главен асистент“.

Съгласно представените Справки и документи, свързани с оценка на изискванията за участие в конкурса за заеманата длъжност той декларира участие в две редакционни колегии:

- ***Journal of Mountain Agriculture on the Balkans*** - ISSN 1311-0489 (Print); ISSN 2367-8364 (Online), индексирано в следните международни бази данни: CABI (достъпно на платформа Web of Science, база данни CABI: CAB Abstracts® and

Global Health®), EBSCO, AGRIS, BASE, British Library, eLibrary, JURN, ROAD, World Cat;

- ***Животновъдство BG*** - ISSN 2367-5047 (Print) ISSN 2738-800X (Online) www.oralo.bg Изданието е включено в Националния референтен списък на НАЦИД

Гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков владее английски и немски език.

2. Наукометрични показатели на представената научна продукция

В конкурса за „доцент" по научната специалност „Икономика и управление (земеделие)" са представени документи от гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков, които са в съответствие с наукометричните показатели, заложени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ) и Изискванията за заемане на академични длъжности и получаване на степени в ССА, както следва:

Показатели	Минимални национални изисквания	Представени материали от кандидатката	Точки над мин. национални изисквания
Група А	**50**	**50**	-
Група В	**100 точки**	**100**	
Група Г	200 точки	**212,85**	12,85
Група Д	50 точки	**60**	10
Група Е	-	**45**	45
Общо	**400 точки**	**467,85 точки**	**67,85 точки**

Съгласно представените документи и „Списък с резюмета на публикациите на гл. ас. д-р Цветан Марков" (съдържащи публикации и материали след заемане на академичната длъжност „главен асистент") общият брой на научните трудове, с които участва в конкурса е 25. Същите се разпределят в следните категории:

1) ***Хабилитационен труд (самостоятелна монография)*** – 1.

2) ***Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация*** - 15 (Списък на публикации: № от 3.1 до 3.5 и от 6.1 до 6.10).

3) ***Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове*** - 7. (Списък на публикации: № от 7.1 до 7.7).

4) ***Публикувана глава от колективна монография*** – 2 (10.1 и 10.2).

Общият брой на самостоятелните научни трудове на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент" е 9. Относителният им дял е 36 % от общия брой.

Публикациите в съавторство са 16, съответно – 64% .

От общия брой 25 научни трудове, 15 са публикувани на английски език.

От направения анализ на представените научни трудове на гл. ас. д-р Цветан Марков за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент" може да се обобщи: *кандидатът има достатъчно по количество и качество научна продукция, която съответства на профила на конкурса - ПН 3.8. Икономика*",

научна специалност „Икономика и управление (земеделие)“, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“.

3. Научноизследователска и приложна дейност

3.1.Основни направления в изследователската работа на кандидата

Научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Цветан Марков обхваща три основни направления: *устойчиво екологично развитие*, *животновъдство* и *растениевъдство*.

Първото направление се съдържа в представената самостоятелна монография, в двете колективни монографии и в редица статии и доклади.

В своята монография *Продоволствената сигурност на България: икономически ракурси. Монография. Авангард принт. ISSN 978-954-337-513-4* кандидатът прави анализ и оценка на един особено болезнен аспект на устойчивостта, а именно продоволствената сигурност, която през последните години е изправена пред редица твърде сериозни предизвикателства. Пандемията Covid-19 и предизвиканото от нея прекъсване на международните вериги за доставки, наличието на военни конфликти в крайна сметка доведоха до нарушено функциониране на тясно свързаните пазари на храни, горива и торове и до възникването на значителни социални и икономически рискове, които могат да дестабилизират цели региони и да предизвикат мащабни миграционни потоци. В Република България, продоволствената сигурност е тясно свързана със социално-икономическото развитие на страната и изцяло зависи от устойчивото управление на екологичните и селскостопанските ресурси. В представеното изследване е проследено и анализирано състоянието на продоволствената сигурност в България от икономическа гледна точка. Това включва оценка на текущото състояние на продоволствената сигурност, идентифициране на основните предизвикателства и възможности, както и формулиране на препоръки за подобрение на продоволствената политика и практики в страната. Анализът е насочен към разкриване на икономическите фактори, които влияят върху продоволствената сигурност, като производствени капацитети, търговски баланси, цени на хранителните продукти и доходи на населението.

Други научни трудове от същото направление са тези с номера 3.1, 3.3, 3.5, 6.2, 6.6, 7.1, 10.1 и 10.2. В тях са намерили своето отражение различни аспекти на екологизацията на селските региони, устойчивото им развитие, дигитализацията, клъстеризацията и др. Авторът демонстрира много добро и задълбочено познаване на европейската и националната политика в тази област.

Проблемите на *животновъдството* са съществена част от научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Цветан Марков. Те са намерили своето място в разработките с номера 3.2, 3.4, 6.1, 6.3, 6.8, 6.9, 6.10, 7.2, 7.4, 7.5 и 7.7. В тях е обхванат твърде широк спектър от проблеми, пред които е изправен сектор Животновъдство.

Представени са основни характеристики на специфични породи животни – 3.2, 7.7, анализирани са структурните промени в състава на определени породи говеда – 6.1, отделено е внимание на интензитета на растеж на женски телета от специфична порода – 6.3, разкрити са възможности за повишаване устойчивостта на аграрния сектор посредством преработката на мляко с „добавена стойност“ – 6.8, в унисон с това е анализирана млечната продуктивност на определена порода крави – 6.9 и изследване на млечността на крави – 6.10, представени са тенденциите и проблемите при производството на месо в България – 7.2.

В областта на *растениевъдството* са разработките с номера 6.2, 6.7, 7.1, 7.6. Те третират различни аспекти от неговото развитие – употребата на торове и пестициди – 6.2, производството на био зърнени суровини – 6.7, зависимостите и взаимоотношенията

между екологията и земеделието – 7.1, развитието на алтернативни сухолюбиви фуражни култури – 7.6.

Специално внимание заслужават разработките на гл. ас. д-р Цветан Марков, които имат интердисциплинарен характер: 6.4 – съдържаща анализ на развитието на българските манастири от стопанска гледна точка, 7.3 – представяща богатството на местните традиции на пасищно животновъдство като част от културното наследство на ЮНЕСКО, 7.5 – разкриваща затрудненията при утвърждаването на насекомите като алтернативен източник на животински протеин в Европа и 6.5 – относно перспективите на аквакултурите в Европа и България.

Публикациите на гл. ас. д-р Цветан Марков притежават разностранен характер и стремеж към акцентиране върху съществените и важни за аграрния сектор проблеми. Те се отличават с ерудираност, актуалност, емпиричност и напълно удовлетворяват законовите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент".

В обобщение може да се потвърди, че *в количествено и качествено отношение научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков е в съответствие с минималните национални изисквания в област 3. „Социални, стопански и правни науки", съгласно чл. 24, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и отговаря напълно на условията за заемане на академичната длъжност „доцент", съгласно чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент" по научна специалност „Икономика и управление (земеделие)".*

3.2. Участия в научни форуми

Съгласно представената Справка за документи, свързани с оценка на изискванията за участие в конкурса кандидатът е посочил участие с доклади в 12 международни научни форума, доказано с представени сертификати. От тях 4 са извън страната.

3.3. Участия в научни проекти

Гл. ас. д-р Цветан Марков е декларирал участие в 4 научно изследователски проекта: РП 5 „Кибер-физични системи за мониторинг" по Националната научна програма „Интелигентно животновъдство" на Министерството на образованието и 3 проекта към ИПЖЗ – Троян – Ж164 – Рационална система за производство на говедовъдна продукция при използване на пасищни тревостои в планинските системи, Ж176 – Управление на някои фактори на селекцията и репродукцията, за повишаване качеството на животинската продукция в предпланинските и планинските райони на България и Ж183 – Система за производство на висококачествена говедовъдна продукция, свързана с отглеждане на говеда от интродуцираната японска порода Вагу, оползотворяващи естествени и изкуствени тревни съобщества в планинските региони на България.

4. Значимост на получените резултати

Резултатите от научноизследователската дейност на кандидата са публикувани в български и международни списания. От представената справка е видно, че гл. ас. д-р Цветан Марков има 4 цитирания на своята научна продукция, 3 от които са в Scopus Q1, а едно – в Web of Science (CABI).

5. Значимост на приносите за науката и практиката

Оценката на научните приноси е на базата на представените научни публикации, участващи в конкурса, публикувани в периода 2023-2025 година. Представени са общо 25 научни труда (1 монография, 2 глави от монография, 22 статии). От тях в международни издания, реферирани индексирани в Web of Science или Scopus са публикувани 15. Общо 15 публикации са на английски език. Научно-изследователската дейност на автора е насочена към инспирирането и провеждането на практически, теоретични и емпирични изследвания, ориентирани към реални и актуални проблеми на съвременната аграрна наука свързана с преживно животновъдство в областта на селското стопанство, с акцент на иновативни модели, технологии и екологосъобразни земеделски практики.

5.1.Оригинални научни приноси

1. Направена е оценка на аграрния сектор в контекста на устойчиво развитие на държавата и анализ на стратегическия характер на безопасността и контрола на храните. (В3, В3.1, В3.5, Г6.6, Г7.1)
2. Извършен е анализ на нови зависимости между климатичните промени и здравните рискове комплициращи недостиг на храна. Анализиран е баланса между растящите потребности на храни и запазването на околната среда. Изследвани и анализирани са растителни животински ресурси свързани с междупоколенческата сигурност. (В3)
3. Изследвана е ролята на ключовите заплахи за продоволствената сигурност както и степента на самозадоволяване на България с хранителни продукти. Направен е ретроспективен анализ на геополитически и военни конфликти върху агрохранителната верига (В3, Г 6.2, Г6.5, В1, В3.5, Г6.8, Г10.1, Г.10.2).

5.2.Научно-приложни приноси

1. Направена е характеристика на икономическото отражение на нарастващите производствени разходи върху ферми и предприятия. Високата себестойност на продукцията води до риск от достъпност от качествени храни. Анализирана е взаимовръзката между себестойността на продукцията и уязвимост на аграрния сектор (В3, В3.5, В3.3, В3.4, В3, В3.5 Г6.6, Г6.7, Г6.8, Г.6.0 Г7.2).
2. Проследени са структурните промени в породния състав през последните тридесет години на различни категории говеда отглеждани през пасищния период в планински и предпланински изкуствени и естествени пасища и получените от тях кожи. Извършена е комплексна оценка на обосновани модели животновъдни ферми и предприятия с различни технологични решения и проблеми . (Г 6.2 Г7.1, Г3.3, В 3.4).
3. Проучени, установени и анализирани са различни количествени и качествени параметри свързани с развитието на селските райони в България (В 3.5, Г10.2).

6. Критични бележки и препоръки

Подчертавайки високата компетентност на кандидата по проблематиката на обявения конкурс считам, че в своята бъдеща изследователска работа би могъл да положи усилия за известно разнообразяване и обогатяване на изследваната тематика и обхващане на различни страни и аспекти на икономическата теория и стопанската практика.

7. Заключение

Изложените аргументи и констатации доказват по категоричен и недвусмислен начин, че гл. ас. д-р Цветан Марков е постигнал безусловно необходимите преподавателски, научно-изследователски, методологични и теоретико-приложни резултати, за да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент".

Кандидатът отговаря напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав, както и на Изискванията за заемане на академични длъжности и получаване на степени в ССА.

Представените трудове и материали от гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент" отговарят количествено и качествено на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Изискванията за заемане на академични длъжности и получаване на степени в ССА. Изпълнени са всички наукометрични показатели – доказани **467,85 точки** при минимално изискуеми **450 точки**. Налице са достатъчни по брой и обхват приноси.

На основата на направения анализ с пълна убеденост давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на преподавателската, научната, експертно-приложната дейност на гл. ас. д-р Цветан Марков.

Това ми дава основание да гласувам "положително" за присъждането на академичната длъжност **„ДОЦЕНТ"** по научна специалност „Икономика и управление (земеделие)" в професионално направление 3.8. „Икономика", област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки" на гл. ас. д-р Цветан Николаев Марков в ИПЖЗ – Троян..

09.02.2025 г.
гр. Свищов

Изготвил рецензията:
/проф. д-р Анета Денева/

REVIEW

Regarding: holding the academic position of "associate professor" in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences; professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)" announced by the Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture - Troyan, "State Gazette", issue 84/10.10.2025.

Reviewer: Prof.. Aneta Deneva, Ph.D. Prof. Dr. in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences, professional field: 3.8. Economics, Scientific specialty: "Economics and Management (Industry)" Department of "Industrial Business and Entrepreneurship", SA "D. A. Tsenov", Svishtov, appointed as a member of the scientific jury by order No. RD 05 – 242/19.12.2025.

Candidate: Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov Institute of Mountain Livestock and Agriculture – Troyan

Only one candidate participated in the competition for the academic position of "Associate Professor" for the needs of the Institute of Mountain Livestock and Agriculture – Troyan. The documents for the competition meet the requirements of the Academic Staff Development Act and the Regulations for its implementation.

1. **Brief presentation of the candidate**

Chief Asst. Prof. Dr. Tsvetan Nikolaev Markov graduated from secondary education in 2007 at the "Dimitar Hadzhivasilev" Technical and Vocational School - Svishtov. In 2011 he obtained a bachelor's degree in "Industrial Economics" at the "D. A. Tsenov" Technical and Vocational School - Svishtov. He holds a master's degree - Industrial Management (2011-2012), the "D. A. Tsenov" Technical and Vocational School - Svishtov.

He started his professional development in 2011 as a sales consultant at Germanos Telecom Bulgaria. From 01/03/2012 to 31/12/2012 he was an office manager at Germanos Telecom Bulgaria - Svishtov. From 01/01/2013 to 01/04/2014 he worked as a Sales Manager at Telenor Bulgaria - Svishtov branch. From 01/08/2018 to 01/07/2021 he was a specialist in Personal Loans - First Investment Bank - Svishtov.

In 2020 he obtained a PhD in Economics at the D. A. Tsenov Economic Academy - Svishtov - Diploma No. 2020001/20.01.2020.

His research activity at the Institute of Mountain Animal Husbandry and Agriculture - Troyan, Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov began in 2022 when he was appointed as an assistant (03/10/2022 - 08/06/2023). From 09/06/2023 he holds the academic position of "Senior Assistant".

According to the submitted References and documents related to the assessment of the requirements for participation in the competition for the position held, he declares participation in two editorial boards:

- Journal of Mountain Agriculture on the Balkans - ISSN 1311-0489 (Print); ISSN 2367-8364 (Online), indexed in the following international databases: CABI (available on the Web of Science platform, CABI database: CAB Abstracts® and Global Health®), EBSCO, AGRIS, BASE, British Library, eLibrary, JURN, ROAD, World Cat;

- Animal Husbandry BG - ISSN 2367-5047 (Print) ISSN 2738-800X (Online) www.oralo.bg The publication is included in the National Reference List of NACID. Chief Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov is fluent in English and German.

2. Scientometric indicators of the presented scientific production

In the competition for "associate professor" in the scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)", documents were submitted by Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov, which are in accordance with the scientometric indicators set out in the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation and the Requirements for Holding Academic Positions and Obtaining Degrees at the SAA, as follows:

A group of indicators	**Associate Professor**	**Reported by the candidate**	**Points above min national requirements**
А	50	50	-
Б	-	-	-
В	100	100	
Г	200	212,85	12,85
Д	50	60	10
Е	-	45	45
Total	**400 points**	**467,85 points**	**67,85 points**

According to the presented documents and the "List of abstracts of publications of Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Markov" (containing publications and materials after taking up the academic position of "Senior Assistant Professor"), the total number of scientific works with which he participated in the competition is 25. The same are distributed in the following categories:

1) Habilitation work (independent monograph) - 1.

2) Articles and reports published in scientific publications, referenced and indexed in world-famous databases of scientific information - 15 (List of publications: No. from 3.1 to 3.5 and from 6.1 to 6.10).

3) Articles and reports published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes - 7. (List of publications: No. from 7.1 to 7.7).

4) Published chapter of a collective monograph – 2 (10.1 and 10.2).

The total number of independent scientific works of the candidate for the academic position of "associate professor" is 9. Their relative share is 36% of the total number.

Co-authored publications are 16, respectively – 64%. Of the total number of 25 scientific works, 15 are published in English.

From the analysis of the scientific works presented by Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Markov for participation in the competition for the academic position of "associate professor", can be summarized: the candidate has sufficient scientific production in quantity and quality, which corresponds to the profile of the competition - PF 3.8. Economics", scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)", field of higher education 3. "Social, Economic and Legal Sciences".

3. Research and applied activity

3.1. Main directions in the candidate's research work

The research activity of Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Markov covers three main directions: sustainable ecological development, animal husbandry and plant breeding. The first direction is contained in the presented individual monograph, in the two collective monographs and in a number of articles and reports.

In his monograph Food Security in Bulgaria: Economic Perspectives. Monograph. Avangard Print. ISSN 978-954-337-513-4 the candidate analyzes and assesses a particularly painful aspect of sustainability, namely food security, which in recent years has faced a number of very serious challenges. The Covid-19 pandemic and the resulting disruption of international supply chains, the presence of military conflicts ultimately led to a disruption in the functioning of the closely linked markets for food, fuel and fertilizers and to the emergence of significant social and economic risks that can destabilize entire regions and cause large-scale migration flows. In the Republic of Bulgaria, food security is closely linked to the socio-economic development of the country and entirely depends on the sustainable management of environmental and agricultural resources. The presented study tracks and analyzes the state of food security in Bulgaria from an economic perspective. This includes assessing the current state of food security, identifying key challenges and opportunities, and formulating recommendations for improving food policy and practices in the country. The analysis aims to uncover the economic factors that influence food security, such as production capacities, trade balances, food prices, and population incomes.

Other scientific works in the same direction are those with numbers 3.1, 3.3, 3.5, 6.2, 6.6, 7.1, 10.1 and 10.2. They reflect various aspects of the greening of rural regions, their sustainable development, digitalization, clustering, etc. The author demonstrates a very good and in-depth knowledge of European and national policy in this area.

The problems of animal husbandry are an essential part of the scientific research activity of Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Markov. They have found their place in the works with numbers 3.2, 3.4, 6.1, 6.3, 6.8, 6.9, 6.10, 7.2, 7.4, 7.5 and 7.7. They cover a very wide range of problems faced by the Animal Husbandry sector. The main characteristics of specific animal breeds are presented – 3.2, 7.7, the structural changes in the composition of certain cattle breeds are analyzed – 6.1, attention is paid to the growth intensity of female calves of a specific breed – 6.3, opportunities for increasing the sustainability of the agricultural sector are revealed through the processing of milk with "added value" – 6.8, in unison with this, the milk productivity of a certain breed of cows is analyzed – 6.9 and the milk yield of cows is studied – 6.10, the trends and problems in meat production in Bulgaria are presented – 7.2.

In the field of plant breeding, there are papers with numbers 6.2, 6.7, 7.1, 7.6. They treat various aspects of its development - the use of fertilizers and pesticides - 6.2, the production of

organic grain raw materials - 6.7, the dependencies and relationships between ecology and agriculture - 7.1, the development of alternative dry-loving fodder crops - 7.6.

Special attention is paid to the works of Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Markov, which are of an interdisciplinary nature: 6.4 – containing an analysis of the development of Bulgarian monasteries from an economic point of view, 7.3 – presenting the wealth of local traditions of pasture animal husbandry as part of UNESCO's cultural heritage, 7.5 – revealing the difficulties in establishing insects as an alternative source of animal protein in Europe and 6.5 – on the prospects of aquaculture in Europe and Bulgaria.

The publications of Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Markov have a diverse nature and a desire to emphasize the essential and important problems for the agricultural sector. They are distinguished by erudition, relevance, empiricality and fully satisfy the legal requirements for holding the academic position of "associate professor".

In summary, it can be confirmed that in quantitative and qualitative terms, the scientific and research activity of Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov is in accordance with the minimum national requirements in area 3. "Social, economic and legal sciences", according to Art. 24, para. 2 and 3 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and fully meets the conditions for occupying the academic position " Associate Professor ", according to Art. 26, para. 2 and 3 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, art. 53, para. 1 of the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff for occupying the academic position of "Associate Professor" in the scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)".

3.2. Participation in scientific forums

According to the submitted Reference for documents related to the assessment of the requirements for participation in the competition, the candidate has indicated participation with reports in 12 international scientific forums, proven by submitted certificates. 4 of them are outside the country.

3.3. Participation in scientific projects

Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Markov has declared participation in 4 scientific research projects: RP 5 "Cyber-Physical Monitoring Systems" under the National Scientific Program "Intelligent Animal Husbandry" of the Ministry of Education and 3 projects at the Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture - G164 - Rational system for the production of cattle breeding products using pasture grasslands in mountain systems, G176 - Management of some factors of selection and reproduction, for increasing the quality of animal production in the foothill and mountainous regions of Bulgaria and G183 - System for the production of high-quality cattle breeding products related to the breeding of cattle of the introduced Japanese Bary breed, utilizing natural and artificial grassland communities in the mountainous regions of Bulgaria.

4.Significance of the results obtained

The results of the candidate's research activities have been published in Bulgarian and international journals. From the submitted reference it is evident that Senior Asst. Prof. Dr.

Tsvetan Markov has 4 citations of his scientific production, 3 of which are in Scopus Q1, and one – in Web of Science (CABI).

5. Significance of contributions to science and practice

The assessment of scientific contributions is based on the submitted scientific publications participating in the competition, published in the period 2023-2025. A total of 25 scientific works (1 monograph, 2 chapters of a monograph, 22 articles) are presented. Of these, 15 have been published in international journals, referenced and indexed in Web of Science or Scopus. A total of 15 publications are in English. The author's scientific research activity is aimed at inspiring and conducting practical, theoretical and empirical research, oriented towards real and current problems of modern agrarian science related to ruminant animal husbandry in the field of agriculture, with an emphasis on innovative models, technologies and environmentally friendly agricultural practices.

5.1. Original scientific contributions

1. An assessment of the agrarian sector in the context of sustainable development of the country and an analysis of the strategic nature of food safety and control was made. (B3, B3.1, B3.5, D6.6, D7.1)

2. An analysis of new dependencies between climate change and health risks complicating food shortages was carried out. The balance between growing food needs and environmental preservation was analyzed. Plant and animal resources related to intergenerational security were studied and analyzed. (B3)

3. The role of key threats to food security was studied as well as the degree of self-sufficiency of Bulgaria with food products. A retrospective analysis of geopolitical and military conflicts on the agri-food chain was made (B3, D 6.2, D6.5, B1, B3.5, D6.8, D10.1, D10.2).

5.2. Scientific and applied contributions

1. The economic impact of increasing production costs on farms and enterprises has been characterized. The high cost of production leads to a risk of accessibility of quality food. The relationship between the cost of production and the vulnerability of the agricultural sector has been analyzed (B3, B3.5, B3.3, B3.4, B3, B3.5 D6.6, D6.7, D6.8, D.6.0 D7.2).

2. The structural changes in the breed composition over the last thirty years of different categories of cattle raised during the grazing period in mountain and foothill artificial and natural pastures and the skins obtained from them have been tracked. A comprehensive assessment of substantiated models of livestock farms and enterprises with different technological solutions and problems has been carried out. (D 6.2 D7.1, D3.3, B 3.4).

3. Various quantitative and qualitative parameters related to the development of rural areas in Bulgaria have been studied, established and analyzed (B 3.5, D10.2).

6. Critical notes and recommendations

Emphasizing the candidate's high competence in the issues of the announced competition, I believe that in his future research work he could make efforts to diversify and enrich the researched topic and cover different countries and aspects of economic theory and business practice.

7. **Conclusion**

The presented arguments and findings prove in a categorical and unambiguous manner that Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Markov has achieved the unconditionally necessary teaching, research, methodological and theoretical and applied results in order to be awarded the academic position of "associate professor". The candidate fully meets the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff, as well as the Requirements for Holding Academic Positions and Obtaining Degrees at the Bulgarian Academy of Sciences.

The works and materials submitted by Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Nikolaev Markov for participation in the competition for the academic position of "associate professor" quantitatively and qualitatively meet the requirements of the ZRASRB, PPZRASRB and the Requirements for holding academic positions and obtaining degrees in the SSA. All scientometric indicators have been met - proven 467.85 points with a minimum required of 450 points. There are sufficient contributions in number and scope. Based on the analysis made, I give my POSITIVE EVALUATION of the teaching, scientific, expert and applied activities of Senior Asst. Prof. Dr. Tsvetan Markov with full conviction.

This gives me reason to vote "positively" for the award of the academic position "ASSOCIATE PROFESSOR" in the scientific specialty "Economics and Management (Agriculture)" in the professional field 3.8. "Economics", field of higher education 3. "Social, Economic and Legal Sciences" to Senior Assistant Professor Dr. Tsvetan Nikolaev Markov at the Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture – Troyan

09.02.2025
Svishtov

Prepared the review:
/Prof. Dr. Aneta Deneva/